

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΡΕΥΣΤΟΤΗΣ

Τοῦ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΛΟΥΚΟΠΟΥΛΟΥ

1. Ὁ τρέχων πληθωρισμὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐκτὸς τῶν εἰσαγομένων πιέσεων, ἀποτελεῖ οὐσιωδῶς μετατροπὴν τοῦ «συμπεπιεσμένου» πληθωρισμοῦ τῆς προηγούμενης περιόδου εἰς «ἀνοικτὸν» πληθωρισμὸν. Ὁ προηγούμενος πληθωρισμὸς, τῶν τελευταίων 10-15 ἐτῶν, ἦτο συμπεπιεσμένος λόγῳ ἐλέγχου ὄρισμένων τιμῶν καὶ ἐπιδοτήσεων ὑπὸ διαφόρους μορφάς. Αἱ ἐκδηλώσεις του ἐλάμβανον κυρίως τὴν μορφήν ὑπερειαγωγῶν καὶ δευτερευόντως μίαν ἐλαφρὰν αὔξησιν τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν. Καὶ αἱ μὲν ὑπερειαγωγαὶ τελικῶς ἐχρηματοδοτοῦντο διὰ ποικιλομόρφου ἐξωτερικοῦ δανεισμοῦ ἀπ' εὐθείας ἢ μέσω σταθερᾶς αὔξησεως τῶν εἰσαγωγῶν ἐπὶ προθεσμιακῶ διακανονισμῶ, ἢ δὲ ἐλαφρὰ αὔξεις τοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν ἦτο ἀρκετὴ, ὥστε καὶ τὸν Σύνδεσμον Βιομηχάνων νὰ ἱκανοποιῇ καὶ νὰ διδῆ ταυτοχρόνως μίαν ψευδαίσθησιν νομισματικῆς σταθερότητος, ὥστε νὰ κρατῆ τὰς εὐλόγους διεκδικήσεις τῶν εὐρύτερων μελῶν τῶν ἐργαζομένων ὑπὸ ἔλεγχον. Τὸ σύστημα παρουσίαζε κάποιαν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν ἰσορροπίαν (βοηθούσης, φυσικὰ, καὶ τῆς μεταναστεύσεως) ἢ ὅποια ὅμως ἀπεδείχθη μακροχρονίως ἀσταθής.

2. Ὁ κύριος, ὅμως, προωθητικὸς παράγων τῆς οἰκονομίας ἦσαν αἱ ἐπενδύσεις εἰς κατοικίας καὶ δημόσια ἔργα δηλαδὴ ἔργα πολιτικοῦ μηχανικοῦ ἢ ἂν προτιμᾶτε εἰς κοινωνικὰς ἐπενδύσεις. Καὶ χωρὶς ν' ἀμφισβητῆ κανεὶς οὔτε πρὸς στιγμὴν τὴν ἀναγκαιότητα τοιούτων ἐπενδύσεων, ἐν τούτοις, φαίνεται ὅτι ὑπερέβησαν αὗται ὄρισμένα ὄρια ἐν σχέσει πρὸς τὰς παραγωγικὰς ἐπενδύσεις τῆς οἰκονομίας, ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα δηλαδὴ ἦσαν τὸ κύριον γνώρισμα τῆς οἰκονομικῆς μεγεθύνσεως μακροχρονίως, ὥστε νὰ καταστῆ τελικῶς αὐτόνομος καὶ ἔντονος πηγὴ νομισματικῶν διαταραχῶν. Ὁ συγκεκριμένος πληθωρισμὸς τοῦ παρελθόντος ὑπεδαυλίζετο συνεχῶς διὰ τῆς δημιουργίας χρηματικῶν εἰσοδημάτων, ἀκριβῶς λόγῳ τῆς ὑπερβολικῆς δαπάνης κοινωνικῶν ἐπενδύσεων εἰς μίαν οἰκονομίαν, ἢ ὅποια δὲν εἶναι ἀκόμη ἐπαρκῶς «διαφοροποιημένη» καὶ ἰσορροπὸς καὶ ὅπου αἱ πραγματικῶς παραγωγικαὶ ἐπενδύσεις εἶναι σχετικῶς ἀνεπαρκεῖς. Σημειῶνω παρεμπιπτόντως ὅτι, ὅπως διδάσκει ἡ ἱστορία τῶν οἰκονομικῶν διακυμάνσεων καὶ κρίσεων, οἰκονομικὴ ἐπέκτασις στηριζομένη κατὰ κύριον λόγον εἰς κατοικίας καὶ κατασκευὰς εἶναι σύνθητες φαινόμενον ἐπιτυχοῦς ἐξόδου μιᾶς οἰκονομίας ἀπὸ φάσιν χαλαρώσεως ἢ κρίσεως (ἀλλ' ὄχι τὸ κύριον γνώρισμα

μακροχρονίου μεγεθύνσεως), ἐφ' ὅσον φυσικά ἢ οἰκονομία αὐτὴ εἶναι ἐπαρκῶς «διαφοροποιημένη» εἰς τὴν παραγωγικὴν τῆς συγκρότησιν ἢ προστατευμένη ἀπὸ διεθνεῖς ἐπιπτώσεις. Διὰ μίαν οἰκονομίαν, ὅμως, ὅπως ἡ ἑλληνική, τὸ ὑψηλὸν σχετικῶς ποσοστὸν τῶν κοινωνικῶν ἐπενδύσεων συμβάλλει εἰς τὴν αὐξήσιν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, ἐνῶ, συγχρόνως, αἱ ὑπόλοιποι καθαυτὸ παραγωγικαὶ ἐπενδύσεις καὶ ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τῆς παραγωγικότητός των δὲν δημιουργοῦν ἐπαρκῆ παραγωγικὸν δυναμικὸν πρὸς ἀπορρόφησιν τῶν εἰσοδημάτων καὶ τῆς δαπάνης καὶ διασφάλισιν μεγεθύνσεως μὲ πραγματικὴν νομισματικὴν ἰσορροπίαν ἐν χρόνῳ. Δηλαδή τὸ πληθωρικὸν κενὸν μεταξὺ συνολικῆς ζητήσεως καὶ συνολικῆς προσφορᾶς διευρύνετο καὶ φυσικὸν ἦτο κάποτε νὰ σπάσῃ.

Ἡ μέχρι τοῦδε παραγωγικὴ πορεία τῆς οἰκονομίας ἀποδεικνύεται πλέον καὶ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων ἐσφαλμένη.

3. Ἡ αὐτὴ πραγματικότης δύναται νὰ ἐξηγηθῇ δι' ἄλλων ἐννοιῶν ἀπὸ βραχυχρονιωτέρας σκοπιᾶς. Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἔχει διαπιστωθῆ ὅτι ἡ «ρευστότης» τῆς οἰκονομίας ἔβαινε συνεχῶς διευρυνομένη καὶ λόγῳ αὐξήσεως τῆς συνολικῆς προσφορᾶς χρήματος καὶ λόγῳ τοῦ ἰσχύοντος φεουδαρχικοῦ χρηματοδοτικοῦ συστήματος. Καὶ πάλιν, ἡ ψευδαισθησις νομισματικῆς σταθερότητος διετεθεῖτο μέσω τοῦ τιμαρίθμου, ἐνῶ τὸ ἰσοζύγιον τῶν πληρωμῶν, ἰδίως τῶν τρεχουσῶν συναλλαγῶν τὸ ὁποῖον ἐκφράζει καλλίτερον τὴν σύνδεσιν τῆς παραγωγῆς μὲ τὰς διεθνεῖς συναλλαγὰς μιᾶς χώρας, ὑφίστατο συνεχεῖς πιέσεις ἀπὸ ἐτῶν. Εἰς τὰ πλαίσια τῶν δύο ὑποτιμήσεων καὶ τῆς ἐλευθέρως πτώσεως τῆς δραχμῆς καὶ τοῦ δολλαρίου (1971 - 73), ἡ προσήκουσα πολιτικὴ ἦτο (κατὰ καθιερωμένην πλέον οἰκονομικὴν ἀνάλυσιν) περιστολὴ τῆς ζητήσεως καὶ τῶν χρηματικῶν εἰσοδημάτων. Καθ' ὅλην τὴν περίοδον ἐκείνην ἐτονίζαμεν τοῦτο, ὡς καὶ τὴν ἀνάγκην προσαρμογῆς τῆς καθόλου νομισματικῆς πορείας τῆς οἰκονομίας. Ἄντ' αὐτοῦ αἱ νομισματικαὶ ἀρχαὶ συνέχισαν τὴν νομισματικὴν καὶ πιστωτικὴν ἐπέκτασιν! Καὶ ἀντὶ μιᾶς σχετικῆς ἀφυδατώσεως ἔχομεν ὑπερχύλισιν!

Μὲ τὴν συμβολὴν ἐξωγενῶν οἰκονομικῶν καὶ μὴ αἰτίων, ἡ ὑπερεκτεταμένη νομισματικῶς καὶ μὴ — διαφοροποιημένη παραγωγικῶς οἰκονομία μας μετέτρεψε τὸν «συγκεκαλυμμένον» πληθωρισμὸν τῆς παρελθούσης δεκαετίας εἰς «ἀνοικτὸν» πληθωρισμὸν.

4. Καὶ ὕστερα ἀπὸ τοιαύτας αὐξήσεις τιμῶν καὶ ἄλλας πληθωριστικὰς ἐκδηλώσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐξηγοῦνται μόνον ἀπὸ οἰκονομικὰ αἰτία, ἐσωτερικὰ ἢ ἐξωτερικὰ, τίθεται ἐπὶ τάπητος τὸ πρόβλημα τῶν «οἰκονομικῶν σχετικοτήτων» τῆς οἰκονομίας καὶ τῶν σχετικοτήτων τῶν εἰσοδημάτων. Μὲ τὸ ζήτημα τοῦτο ἔχομεν ἀσχοληθῆ εἰς τὸ παρελθόν. Αὐτὸ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ τονίσωμεν πάλιν εἶναι ὅτι, ἐν ὄψει τῶν ἐξελίξεων εἰς τὸ διεθνὲς νομισματικὸν περιβάλλον, εἶναι ἀδύνατος ἡ ἀποκατάστασις νομισματικῆς ἰσορροπίας καὶ σταθερότητος, ἐκτὸς ἐὰν διὰ τῶν ὄρων αὐτῶν νοοῦμεν πλέον αὐξήσιν τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν ἀντιστοίχου πρὸς τὴν τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Δύσεως δηλ. περίξ τοῦ 10%. Εἶναι παταγωδῶς ἀνεπαρκῆς σήμερον τὸ νὰ προτείνῃ κανεὶς προγράμματα σταθεροποιή-

σεως σχετιζόμενα μόνον με περικοπὰς (ἀναλόγους με τὸ σύστημα ἀξιών τοῦ καθενός) τῶν συνθετικῶν στοιχείων τῆς συνολικῆς ζητήσεως. Οἱ λόγοι εἶναι πολλοί: Ὁ πληθωρισμὸς θὰ συνεχισθῆ καὶ ἀπαιτεῖται μία ἀποκατάστασις τῶν σχετικότητων τῶν εισοδημάτων εἰς τὴν οἰκονομίαν καὶ ἡ φορολογία ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἐποφελοῦνται ἐκ τοῦ πληθωρισμοῦ καὶ οἱ ὅποιοι δὲν εἶναι μόνον οἱ νοσταλγοὶ τῆς μαύρης ἀγορᾶς τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ καὶ οἱ παντὸς εἶδους ὀφειλέται (οἱ χρηματοδοτηθέντες ἀπὸ τὴν ἀποταμίευσιν τοῦ Λαοῦ), τῶν ὁποίων τὰ χρέη ἐλαφρύνονται σημαντικῶς με τοὺς κρατοῦντας ρυθμοὺς πληθωρισμοῦ, ἐνῶ αἱ καταθέσεις συνεχῶς τήκονται.

5. Ἄλλ' ἐὰν τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα προτείνονται ὑπὸ τινων ἦσαν πιθανὸν ἀναγκαῖα καὶ ἱκανὰ κατὰ τὸ 1972 καὶ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ 1973, σήμερον εἶναι σχεδὸν περιττά. Διότι ἀπλούστατα σημαντικὴ περιστολὴ τῆς ρευστότητος τῆς οἰκονομίας, σχετικὴ ἀφυδάτωσις τῆς, π ρ ο ε κ λ ῆ θ η ἤ δ η ὄ χ ι ἀπὸ τὴν νομισματικὴν ἡγεσίαν — ἡ ὁποία ἀφοῦ με μεγάλην καθυστέρησιν ἐνόησε τὰς ἐξελίξεις, ἀπεδείχθη ἀκολούθως ἐν ἀδυναμίᾳ νὰ τὰς ἐλέγξη — ἀ λ λ ἄ ἀ π ὸ τ ῆ ν ἔ ν τ ο ν ο ν ὕ ψ ω σ ι ν τ ο ῦ ἐ π ι π ἔ δ ο υ τ ὶ ν τ ι μ ῶ ν ! Ἡ μείωσις τῆς ἀγοραστικῆς ἀξίας τῆς δραχμῆς κατὰ ποσοστὸν ἀνάλογον πρὸς τὴν αὔξησιν τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν εἶχε, ὡς αὐτόματον συνέπειαν, καὶ τὴν μείωσιν τῆς «πραγματικῆς» ρευστότητος τῆς οἰκονομίας ἀντιστοίχως. Δὲν χρειάζονται πολλαὶ ἐξηγήσεις διὰ νὰ κατανοήσῃ κανεὶς τὸ σημεῖον αὐτό. Ἡ σχετικὴ οἰκονομικὴ θεωρία εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὅλα τὰ συνθετικὰ στοιχεῖα τῆς ρευστότητος τῆς οἰκονομίας, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν παντὸς εἶδους καταθέσεων, ἀπώλεσαν τὴν πραγματικὴν τῶν ἀξιών κατὰ ποσοστὸν ἀντίστοιχον πρὸς τὸ ποσοστὸν τοῦ πληθωρισμοῦ. Ἐὰν δέ, δι' οἰονδηποτε λόγον, ὁ πληθωρισμὸς συνεχισθῆ με ὑψηλὸν ρυθμὸν διὰ χρονικὸν διάστημα, τότε θὰ εὐρεθῶμεν ἐνώπιον καταστάσεως ἀ ν ε π α ρ κ ο ὕ ς ρ ε υ σ τ ὴ τ η τ ο ς, πολλῶ μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ κεντρικὴ Τράπεζα ἀσκεῖ τώρα συστατικὴν πιστωτικὴν πολιτικὴν !

6. Ἡ κεντρικὴ μας Τράπεζα θὰ πρέπει, ἐπὶ τέλους, νὰ κατανοήσῃ ὅτι φέρει μέγα μέρος τῆς εὐθύνης διὰ τὰς νομισματικὰς ἐξελίξεις. Καὶ ὅπως αἱ τρέχουσαι ἐξελίξεις εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἰδικῆς τῆς ἀδρανείας κατὰ τὸ 1972 καὶ τὸ πρῶτον ἐξάμηνον τοῦ 1973, τοιοῦτοτρόπως καὶ σήμερον, ὑπὸ συνθήκας σχετικῆς μείωσης τῆς «πραγματικῆς ρευστότητος» τῆς οἰκονομίας, ἡ πιστωτικὴ πολιτικὴ πού ἀκολουθεῖ ἐνδέχεται νὰ καταστῆ ἡ βασικὴ αἰτία ἐνδογενοῦς προσθέτου ὑφέσεως κατὰ τὸ τρέχον ἔτος. Τ ρ ῖ α σημεῖα πρέπει νὰ ἐξαρθοῦν ἐδῶ. Π ρ ῶ τ ο ν, ἀπαιτεῖται ποιοτικὸς ἐλεγχος μιᾶς ἐπεκτατικῆς πιστοδοτικῆς πολιτικῆς εἰς τοὺς τομεῖς οἱ ὅποιοι ἐπιλύουν ἀμέσως προβλήματα προσφορᾶς καὶ ἐξαγωγῶν. Ἐν ἀνάγκῃ θὰ πρέπει νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ πλῆρες σύστημα ποιοτικῶν ἐλέγχων πιστοδοτήσεως, ὅπως ἴσχυε μέχρι τοῦ 1967. Δ ε ὑ τ ε ρ ο ν, τοῦτο δὲν σημαίνει βέβαια ὅτι θ' ἀνασταλῆ ἡ ὑποχρέωσις ἀποκαταστάσεως, ἐκ μέρους τῶν ὑπερχρεωμένων ἐπιχειρήσεων, ὠρισμένης σχέσεως ἰδίως πρὸς δανειακὰ κεφάλαια. Τ ρ ῖ

τον, τώρα είναι ή στιγμή και ή ευκαιρία να εξαναγκασθοῦν αἱ μεγάλοι επιχειρήσεις εἰς προσφυγήν εἰς τήν ἐλευθέραν ἀγοράν δι' ἀντλήσιν κεφαλαίων ἀμέσως ἀντί μέσω τοῦ τραπεζιτικοῦ συστήματος.

«Κλαίει με τὸ στόμα γεμάτο» ὁ Σύνδεσμος Βιομηχάνων και ὑποστηρίζει (κατ' ἀπομίμησιν τῶν προτεινομένων εἰς ἄλλας χώρας) ἐπέκτασιν τῆς πιστοδοτήσεως και «σώφρονα ἀλλαγὴν τῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς και πολιτικῆς ἐπιτοκίων» . . . «ὡς μέσου διαφυλάξεως τῆς οἰκονομίας ἐκ τῶν συνεπειῶν τῆς διεθνούς κρίσεως». Ἄλλὰ τί ἐμποδίζει τοὺς Ἑλληνας βιομηχάνους και τοὺς ξενοδόχους νὰ προσφύγουν εἰς τήν ἐλευθέραν ἀγοράν και ν' ἀντλήσουν ἀπ' ἐκεῖ δι' ἐκδόσεως μετοχῶν τὰ ἀπαραίτητα δι' αὐτοὺς κεφάλαια ; Διατί ἐπιδιδόκουν ἄρσιν τῆς γνωστῆς ἀποφάσεως τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς «εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ μέτρα περιορισμοῦ τῆς χρηματοδοτήσεως τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως και αὐξήσεως τῶν ἐπιτοκίων» ; Ἡ ἀπάντησις εἶναι γνωστή. Και κλαίουσι διότι τὰ κέρδη των εἶναι «πληθωρικὰ» ἀλλὰ παραλείπουν νὰ μᾶς ποῦν ὅτι και αἱ «ὕποχρεώσεις των» εἶναι πληθωρικά, δηλ. ὠφελοῦνται ποικιλοτρόπως ἐκ τοῦ πληθωρισμοῦ, ἐνῶ ἡ κατηγορία τῶν ἀποταμιευτῶν ποῦ οὐσιαστικῶς τοὺς χρηματοδοτεῖ βλέπει τήν ἀγοραστικὴν δύναμιν τῶν καταθέσεων των νὰ ἐξανεμίζεται εἰς τὰ πλαίσια τοῦ πρωτογόνου χρηματοδοτικοῦ μας συστήματος, τὸ ὁποῖον δὲν τοὺς παρέχει οὐδὲν καταφύγιον προστασίας κατὰ τοῦ πληθωρισμοῦ. Ἡ δὲ ἔρις μεταξὺ τῶν βιομηχάνων και τῶν ξενοδόχων δὲν εἶναι τόσον ζήτημα πορείας ἢ δομῆς τῆς οἰκονομίας ὅσον ὑπόθεσις πιστώσεων, δηλαδὴ σύγκρουσις μεταξὺ κατηγοριῶν ὀφειλετῶν περὶ τοῦ ποῖα κατηγορία θὰ ὠφεληθῆ περισσότερο ἀπὸ τὸ χρηματοδοτικόν μας σύστημα τὸ ὁποῖον βοηθοῦντος τοῦ πληθωρισμοῦ, δημιουργεῖ περιουσίας, ἐνῶ ἐξανεμίζει τήν ἀγοραστικὴν δύναμιν τῶν καταθέσεων τοῦ Λαοῦ.

Ἄλλ' ἐπὶ πλέον ἡ Ἑλλάς δὲν εἶναι Δυτικὴ Γερμανία με εἴκοσι δισεκ. δολλ. συναλλαγματικά ἀποθέματα, ὥστε νὰ μὴν ἀνησυχῆ διὰ τὰς προσθέτους συνεπείας μιᾶς γενικευμένης ἐπεκτατικῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς ἐπὶ τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν. Καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὁ Σύνδεσμος Βιομηχάνων δὲν ἔχει γνώμην ἢ μᾶλλον εὐνοεῖ σιωπηρῶς τήν λύσιν τοῦ παρελθόντος !

Ἡ συνεχιζομένη διεύρυνσις τοῦ ἀνοίγματος τοῦ ἰσοζυγίου τρεχουσῶν συναλλαγῶν, φρονοῦμεν, ὅτι δύναται ν' ἀντιμετωπισθῆ ἐν τινι μέτρῳ διὰ νέων «μὴ δασμολογικῶν περιορισμῶν» τῶν εἰσαγωγῶν. Ἄλλὰ, τελικῶς, μία πρόσθετος ὁμοιόμορφος ἐπιβάρυνσις ὅλων τῶν εἰσαγωγῶν, βάσει τοῦ ἄρθρου 12 τῆς Συμφωνίας τῆς ΓΚΑΤΤ, δὲν θὰ πρέπει ν' ἀποκλείεται. Καὶ ἄλλαι χῶραι, και μάλιστα μεταξὺ τῶν ἰσχυροτέρων, ἐπραξαν τοῦτο εἰς τὸ πρόσφατον παρελθόν. Θὰ ἦτο δὲ προτιμότερα ὡς ἐνδιάμεσος λύσις περιορισμένης διαρκείας, εἰς περίπτωσιν ἀνάγκης, ἀπὸ τὸ ὕστατον ὄπλον τῆς προσαρμογῆς τῆς ἰσοτιμίας, ἐκτὸς βέβαια ἐὰν ἐπικρατήσουν πάλιν οἱ παλληκαρισμοί. . . τώρα ποῦ ἡ δραχμὴ «ἀποσυνεδέθη» ἀπὸ τὸ δολλάριον, κατὰ τὸ κοινῶς λεγόμενον !!

7. Ἀντίστοιχοι ἐξελίξεις θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποστηρίξῃ κανεὶς, ὅτι ἐκδηλοῦνται και εἰς τήν διεθνῆ οἰκονομίαν. Μέχρι πρό τινας, ὅλοι ἐνθυμούμεθα, ὅτι ἡ ἐξαγωγή τῶν δολλαρίων, λόγῳ τοῦ ἐλλείμματος τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν τῶν

Η.Π.Α., ἦτο ἡ αἰτία τῆς ὑποτιμῆσεώς του κατ' ἐπανάληψιν καὶ φυγῆς ἀπὸ αὐτό. Ὅλοι σχεδόν, πλὴν ἑνὸς (Haggod), ὑπεστήριζον ὅτι ἡ διεθνῆς ρευστότης εἶναι ὑψηλὴ καὶ μάλιστα κατὰ τὴν περίοδον 1970 - 73 ἠϋξήθη εἰς ὄνομαστικὸν ποσὸν ἴσον πρὸς τὸ σύνολον τῆς προϋπαρχούσης ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ συστήματος. Ὅλοι ἠσυχολοῦντο — ἄλλοι οἰκονομικῶς ἄλλοι ἰδεολογικῶς, ἄλλοι σκεπτόμενοι μὲ τὸν ἐγκέφαλόν των καὶ ἄλλοι μὲ τοὺς ἀδένας των — μὲ τὸ φαινόμενον τῶν εὐρωδολλαρίων, κ.ο.κ.

Ἄλλὰ εἰς τὸν κόσμον τῆς Οἰκονομίας καὶ τῆς Οἰκονομικῆς τὰ πάντα εἶναι Σχετικότητες. Καὶ ὅσοι δὲν κατενόησαν ἀκόμη τὸ σημεῖον αὐτὸ ὡς ἀφήσουν τὴν Οἰκονομικὴν δι' ἄλλας ἐνασχολήσεις.

Τί συμβαίνει, λοιπόν; Ἀπλούστατα, ἀπὸ μηνῶν ἤδη, τὸ δολλάριον ἰσχυροποιεῖται, εἶναι πολὺ καλὰ προσανατολισμένον εἰς τὴν ἀγορὰν συναλλαγμάτων καὶ διὰ τὸ προβλεπτόν μέλλον θὰ βαίνει ὑπερτιμώμενον!

— Ὑπερτιμώμενον; — Μάλιστα, ἐναντι πολλῶν νομισμάτων καὶ ὄχι μόνον τῶν ἀσθενεστέρων, φυσικὰ ἐκτὸς ἀπροόπτου. Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους ἔχομεν κατ' ἐπανάληψιν τονίσει, ἦτοι βελτίωσις τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν τῶν Η.Π.Α., χαμηλότερος ρυθμὸς πληθωρισμοῦ ἐκεῖ ἐν σχέσει μὲ τὰς βιομηχανικὰς χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, μικροτέρα προσδοκωμένη ἐπίπτωσης τῆς κρίσεως πετρελαίου ἐπὶ τῶν Η.Π.Α. κ. ο. κ. ὕστερα ἀπὸ τὰς τελευταίας κατακορύφους αὐξήσεις τῆς τιμῆς τοῦ πετρελαίου καὶ τὰς προσδοκωμένας ἐπιπτώσεις τῆς ἐπὶ τοῦ κόστους παραγωγῆς εἰς ὅλας τὰς οἰκονομίας τῆς Δύσεως καί, ὅπερ σπουδαιότερον, τὰς συνεπειὰς τῆς ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν προσόδων τῶν χωρῶν παραγωγῆς πετρελαίου καὶ ἀντιστρόφως τὰς ἀπωλείας συναλλαγματος (δηλ. δολλαρίων) ἀπὸ τὰς χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, διερωτώμεθα ἐὰν δὲν εὐρισκώμεθα, ἐκτὸς τῆς βεβαίας ἀνακατανομῆς τῶν συναλλαγματικῶν ἀποθεμάτων διεθνῶς, καὶ ἐνώπιον μιᾶς περιόδου σχετικῆς μειώσεως τῆς πραγματικῆς διεθνoῦς ρευστότητος καὶ κατὰ συνέπειαν τάσεως περαιτέρω ἀνόδοο τοῦ δολλαρίου. Ἀσφαλῶς, πολλὰ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν τεραστίων συναλλαγματικῶν προσόδων τῶν χωρῶν παραγωγῆς πετρελαίου ἀλλ' ὥς μὴ λησμονοῦμεν ὅτι δολλάρια τοποθετημένα ὅπουδήποτε τελικῶς εἶναι «ἐπὶ Νέας Ὑόρκης»!

8. Ἡ στενότης ὅμως αὐτῆ διεθνoῦς ρευστότητος δύναται νὰ θεραπευθῆ, μεταξὺ ἄλλων, διὰ τῆς ἐκδόσεως Εἰδικῶν Τραβηκτικῶν Δικαιωμάτων ἀλλὰ μὲ κατανομὴν τὴν φορὰν αὐτὴν διάφορον πρὸς τὸ ποσοστὸν συμμετοχῆς εἰς μερίδια τοῦ Διεθνoῦς Νομισματικοῦ Ταμείου. Ἀντιστρόφως, ἡ μερικὴ ἄρσις τῶν περιορισμῶν ἐξαγωγῆς κεφαλαίων ἐξ Η.Π.Α., ὡς καὶ ἡ ἄρσις τῆς ὑποχρεώσεως ἐπαναπατρισμοῦ μέρους τῶν κερδῶν τῶν ἀμερικανικῶν ἐπιχειρήσεων ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν θὰ συμβάλουν, ὑπὸ τὰς κρατούσας συνθήκας εἰς τὴν ἀγορὰν συναλλαγμάτων, εἰς τὸν μετριασμὸν τῆς τάσεως ὑψώσεως τῆς τιμῆς τοῦ δολλαρίου ἐναντι τῶν ἄλλων νομισμάτων, γεγονὸς ὅπερ μετριάξει τὴν ἐκ τῆς σχετικῆς ὑψώσεως τῆς τιμῆς τοῦ δολλαρίου μείωσιν τῆς ἀνταγωνιστικότητος τῆς ἀμερικανικῆς οἰκονομίας καὶ ἀπώλειαν ἐμπορικῶν πλεονεκτημάτων. Ἀσφαλῶς δὲ τὰ μέτρα ταῦτα θὰ συμ-

βάλουν και εις την αναγκαίαν πλέον τόνωσιν τῆς διεθνoῦς ρευστότητος.

Ὑπὸ συνθήκας διεθνoῦς ὑφέσεως, αὐτονόμου μειώσεως τῆς διεθνoῦς ρευστότητος, καὶ ἀνακατανομῆς τῆς, τίθεται ζήτημα διὰ τὴν καλὴν λειτουργίαν τῆς διεθνoῦς οἰκονομίας καὶ τὴν ἀποφυγὴν πολιτικῆς «ἀνταγωνιστικῶν ὑποτιμήσεων» τῶν κυριωτέρων νομισμάτων, δημιουργίας ἐπαρκoῦς διεθνoῦς ρευστότητος. Καὶ ὁ Δυτικὸς Κόσμος γνωρίζει ἐπὶ τέλους τὴν μέθοδον τὴν ὁποίαν ἐπρότεινε ὁ Κέϋνς ἀπὸ τοῦ 1932.

9. Ὅπως ἐτονίσαμεν εἰς προηγούμενον σχόλιον, ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας ἰσχυροῦ δολλαρίου, εὐρωπαϊκῶν νομισμάτων ὑποψηφίων ὑποτιμήσεως καὶ ἀνακατανομῆς τῆς διεθνoῦς ρευστότητος οὐδεὶς ἐνδιαφέρεται ἢ ὀμιλεῖ πλέον διὰ μεταρρυθμισιν τοῦ διεθνoῦς νομισματικοῦ συστήματος. Οὐδεὶς ἐνδιαφέρεται ἐὰν ἡ ὁμὰς τῶν 20 τελειώσῃ τὰς ἐργασίας τῆς τὸν προσεχῆ Ἰούλιον καὶ ἐπὶ πλέον ὅλαι αἱ προτάσεις καὶ συμπεράσματα οἰκονομολόγων ἀτομικῶς ἢ ὁμαδικῶς, ἔχασαν κατὰ μέγα μέρος τὴν σημασίαν των. Τὸ διεθνὲς περιβάλλον ἤλλαξε ριζικῶς ἢ μᾶλλον περιεπλάκη ἀκόμη περισσότερο, ὕστερα ἀπὸ τὴν κατακόρυφον ὕψωσιν τῆς τιμῆς τοῦ πετρελαίου. Τοῦτο καὶ μόνον, ἀναγνωρίζεται ὑπὸ πάντων, ὅτι θὰ ἔχῃ ὄχι μόνον τεραστίας ἀπροβλέπτους οἰκονομικὰς συνεπείας ἀλλὰ καὶ γεωπολιτικὰς συνεπείας πρώτου μεγέθους. Τί σημασίαν, φερ' εἰπεῖν, ἔχει σήμερον ἐν ἀπὸ τὰ συμπεράσματα τῆς ἰδιωτικῆς συγκεντρώσεως οἰκονομολόγων καὶ τραπεζιτῶν εἰς τὴν Villa di Santa Colomba, παρὰ τὴν Σιένα, κατὰ τὸ ὁποῖον ... «ἡ προσφορά τῶν νέων Εἰδικῶν Τραβηκτικῶν Δικαιωμάτων πρέπει νὰ εἶναι συνεπὴς μὲ τὰς ἀπαιτήσεις μιᾶς μὴ — πληθωρικῆς μεγεθύνσεως». Τὸ κυριώτερον πρόβλημα δι' ὅλας ἀνεξαιρέτως τὰς εὐρωπαϊκὰς οἰκονομίας εἶναι ἡ κτήσις ἐπαρκῶν συναλλαγματικῶν ἀποθεμάτων, διότι ἡ διατήρησις ἔστω καὶ πληθωρικῆς μεγεθύνσεως εἶναι προτιμωτέρα, οἰκονομικῶς, πολιτικῶς καὶ κοινωνικῶς, ἀπὸ μίαν ἔντονον οἰκονομικὴν κρίσιν. Ἐπομένως, ὁ ἐφοδιασμὸς τῆς Διεθνoῦς Οἰκονομίας μὲ ἐπαρκῆ συναλλαγματικὰ ἀποθέματα εἶναι μᾶλλον προϋποθέσεις ἀποφυγῆς μιᾶς βαθείας κρίσεως ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας.

(3 Ἰανουαρίου 1974)